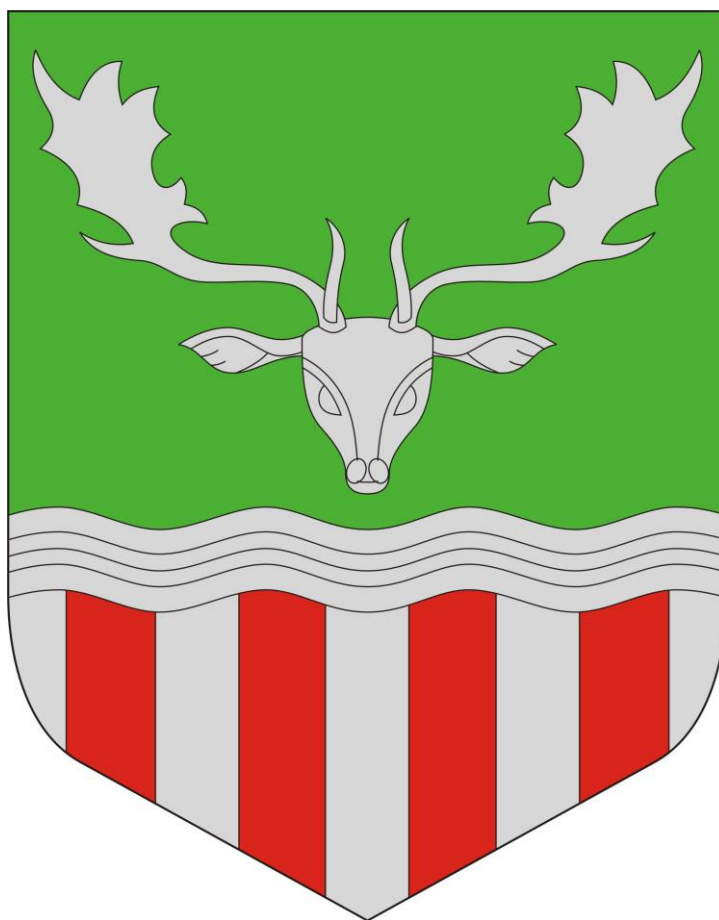

Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Tamási járásban

ÁROP-1.A.3.-2014

Esélyegyenlőségi programterv

**Tamási
2015-2020**

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés

Az ÁROP-1.A.3-2014-2014-0110 azonosító számú projekt keretében Tamási Járás, és a hozzá tartozó települések közös együttműködést vállaltak annak érdekében, hogy a Járáshoz tartozó települések helyi esélyegyenlőségi programjait közösen áttekintsék, a településeken kialakult valós helyzetet elemezzék, a helyi esélyegyenlőségi programokban feltárt, és az azóta jelentkező problémákat összefoglalják, és ezekre intézkedési tervet dolgozzanak ki. Ezt megerősítendő, valamennyi résztvevő együttműködési megállapodást írt alá, melynek célja egy öt évre szóló, Járási Szintű Esélyteremtő Programterv megalkotása, egy a felzárkózást segítő szakmai kerekasztal létrehozása, és működtetése volt. A felzárkóztató kerekasztal koordinációs feladatainak ellátására, valamint hatékony működtetésére létrejött egy koordinációs bizottság, mely az ÁROP-1.A.3-2014-2014-0110 helyi szakmai stábjából áll.

A munkában Tamási Járás Kormányhivatala, a térség településeinek önkormányzatai, nemzetiségi önkormányzatai, szociális szolgáltatói, oktatási-, és közművelődési intézményei, az érintett célcsoportokkal napi szinten kapcsolatban lévő civil szervezetek, a gazdasági élet szereplői és az egyházak is részt vettek annak érdekében, hogy a programban képviselt célcsoportokról minél több, valós információra alapozva készülhessen el a Járási Szintű Esélyteremtő Programterv.

A Járási Szintű Esélyteremtő Programterv a térség Helyi Esélyegyenlőségi Programjaira épül, ezért annak struktúrája, és a célcsoportjai is megegyeznek jelen Program felépítésével, és a Program által érintett célcsoportokkal.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programok elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény tette kötelezővé az önkormányzatok számára, ennek hiányában ugyanis az önkormányzatok a pályázati források lehívásának lehetőségétől elestek volna. A Helyi Esélyegyenlőségi Programokat 5 évre szólóan kellett elkészíteni, melyeknek a felülvizsgálatára két év után kerül sor.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programok, (továbbiakban HEP) elkészítésében a Türr István Képző és Kutató Intézet mentora is segítséget nyújtott az önkormányzatoknak, emellett elviekben a munkába a civil szervezeteket is bevonták, de ez sok helyen nem valósult meg. Ennek következménye pedig az volt, hogy a beazonosított problémák, és az intézkedési tervek sem minden esetben feleltek meg a valóságnak, illetve az érintett célcsoportok igényeinek.

A HEP-ekben és a Járási Szintű Esélyteremtő Programtervben meghatározott célcsoportok az alábbiak:

1. Mélyszegénységben élők és romák
2. Nők
3. Gyermekek
4. Idősek
5. Fogytékossággal élők

A HEP-ek, és a Járási Szintű Esélyteremtő Programterv elsődleges célja az, hogy az érintett célcsoportok valós problémáit feltárja, és az ezek kezelésére kidolgozott intézkedési terv által a célcsoportok életminőségét, helyzetét javítsa a térségben, valamint elősegítse felzárkóztatásukat és esélyegyenlőségüket az élet valamennyi területén.

A HEP-ek egyik alapvető hibája volt, hogy az abban megfogalmazott intézkedési tervek sok esetben sablonosak voltak, az elérendő célok megvalósulása pedig akár évtizedeket is igénybe vehet. A Járási Szintű Esélyteremtő Programterv elkészítése során nagy hangsúlyt kapott az a vezérelv, hogy olyan, valós problémákat tárjanak fel a munkacsoport résztvevői, amelyek a HEP-ekből hiányoznak, járási szinten érzékelhetőek, az egyes településeken pedig nem megoldhatóak, de amelyeknél reális cél van arra is, hogy a kidolgozott intézkedési tervvel javítani lehet az érintett célcsoportok helyzetén.

Emellett a felmerülő problémák szükségessé tették azt is, hogy a Programban külön szerepeltetve megjelenjenek azok a problémák is, amelyekre csak jogalkotói szinten lehet megoldást találni.

A Járási Szintű Esélyteremtő Programterv, (továbbiakban JEP) elkészítésének egyik lényeges ösztönzője volt, hogy a későbbi pályázatoknak is összhangban kell lenniük a JEP-pel, mert csak olyan célokra lehet majd pályázni, amelyek a Programban megjelennek, és amelyek a Programmal összhangban vannak.

A JEP elkészítésének további előnyei is vannak, hiszen a munkában résztvevők között kiépül, illetve megerősödik a kapcsolati háló, ezáltal az együttműködés is hatékonyabbá válik közöttük. A hálózati szemlélet lehetőséget nyújt az erőforrások, és a feladatok hatékonyabb elosztására, valamint arra is, hogy a célcsoportok számára magasabb szinten valósuljon meg a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés, és az esélyegyenlőség követelménye.

II. A járás bemutatása

• II.1. Tamási Város, mint járásközpont bemutatása

Tamási Magyarország Dél-Dunántúli régiójában, azon belül is Tolna megye északnyugati részén, a Somogy-Tolnai dombság területén helyezkedik el, a 61-es, és a 65-ös főútvonalak találkozásánál. A 111,96 négyzetkilométer területű város, mely egyben Tamási Járás központja is, Siófoktól 40-, Szekszárdtól pedig 50 kilométerre helyezkedik el, népessége pedig 8300 fő.

Tamási már az őskorban is az átlagosnál intenzívebben lakott település volt, ezt bizonyítják a Várhegyen talált, mintegy 3700 éves bronzkori leletek is. Az ókori rómaiak idején valószínűsíthetően uradalmi központ jellegű település volt ezen a területen. Ebből az időből egy ezüstös bronz Concordia-szobor, valamint Pallas Athéné szobra maradtak fenn.

A középkorban Tamási várkastéllyal rendelkező főúri birtok volt, és a térség egyik legjelentősebb mezővárosává fejlődött. A Tamási várával kapcsolatos első írásos emlékek 1311-ből származnak.

A törökök terjeszkedése ezt a térséget pusztította el leginkább, 1541-ben a várat is elfoglalták, és egészen 1686-ig, - amikor Bádeni Lajos seregei visszafoglalták - török kézen is maradt. Ekkor a vár az Esterházyak birtoka lett, akik magyarokkal telepítették be a települést. A leromlott állapotú vár lebontására 1777-ben került sor, köveiből pedig felépítették a ma magántulajdonban lévő miklósvári vadászkastélyt.

A meggyérült népesség pótlására német bevándorlókat telepítettek ide, akiknek köszönhetően a térség mezőgazdasága felvirágzott. A betelepített lakosság egy része évszázadokig megőrizte népi hagyományait, a betelepítés pozitív hatásai pedig mindmáig éreztetik pozitív hatásukat a térségben.

Tamásiban a XIX. Században főként csak helyi jelleggel, és a mezőgazdasághoz kapcsolódóan, részlegesen fejlődött az ipar, melynek egyik oka volt, hogy a települést a vasúti hálózat főbb vonalai elkerülték.

A két világháború között a város fejlődése lelassult, azonban az 1960-as években a város új közintézményekkel, ipari üzemekkel bővült. Tamási történetében többször kapott városi rangot, utoljára 1984-ben nyilvánították várossá.

Tamási Járásban 32 település található, a Járás területén élő emberek lélekszáma pedig 38000 fő. A Járás székhelye, valamint legnépesebb települése Tamási. Ennek megfelelően az összes járási hatókörű igazgatási-, oktatási-, egészségügyi szervezet is itt található. Ezen belül Gyöng és Simontornya nyújt még városi jellegű szolgáltatást a Járásban, valamint Hőgyésznek és Pincehelynek van kiegészítő térségi szerepköre. A Tamási Járásban mindössze három 2000 főnél népesebb falu található, itt a három városhoz tehát egy dominánsan (2000 lakos alatti) "kisfalvas" térség kapcsolódik.

Tamási mezőgazdasági adottságai mindig is kedveztek a szőlő-, és gyümölcsstermesztésnek, valamint az állattenyésztésnek is. Évszázadokon keresztül a település a mezőgazdaságra épült, ez csak az 1960-as években változott meg némileg, amikor különböző gyárak, üzemek leányvállalatai települtek az akkor még nagyközségként létező Tamásiba. A mezőgazdaság fejlődése ekkor sem maradt le az ipar fejlődésétől, a mezőgazdaság, és az ipar jól kiegészítették egymást. A rendszerváltozást követően az Állami Gazdaság, és a termelőszövetkezetek megszűnése, a fölterületek elaprózódása, és magántulajdonba kerülése viszont a mezőgazdaság struktúrájának széteséséhez vezetett. Az állattenyésztés volumene jelentősen visszaesett, a háztáji állattartás pedig gyakorlatilag teljesen megszűnt. Az erdőgazdálkodásból származó jövedelemtől is elesik a város, mivel a kitermelt fát csak nagyobb távolságban lévő faipari üzemekben tudják feldolgozni.

A mezőgazdasági termékek feldolgozását a hiányos szerkezetű, és alacsony kapacitású élelmiszeripar nem bírja el.

Mivel a Tolnai borvidék Tamási körzetében található, így a város jelentős szőlő-, és gyümölcsstermesztési hagyományokkal rendelkezik. Tamásiban a nagyobb termelők hegyközségbe tömörültek, azonban a szőlőtermesztés visszaszorulóban van a termőterületek csökkenése, a beszükülő piaci lehetőségek, a vadkárok, valamint a szőlő termőterület művelése iránt mutatott egyre csökkenő hajlandóság miatt.

Tamásiban nincs az egész megye szintjén meghatározó vállalat, de a város az üzemei miatt jelentős szerepet játszik a Járás gazdasági életében. Ez foglalkoztatást, gazdasági súlypontot, és ehhez kapcsolódóan közvetlen, és közvetett bevételt eredményez a városnak. Ugyanakkor ezek egy része nem a helyi erőforrások mobilizációjára épülő szerves gazdaságfejlesztés. A külföldi tőkebefektetések bizonyos mértékig kiszolgáltatottá teszik a települést, torzulást okozhatnak a foglalkoztatottság terén is, amely az esetleges leépülésüket követően a munkanélküliség megnövekedéséhez vezethet. Tamási, mint gazdasági erőter, elsősorban a városkörnyéki, jó közlekedési ellátottsággal rendelkező településeken érezteti hatását. Ebből kifolyólag a járás kettészakad a 61-es és 65-ös főutak menti, fejlettebb, jobb gazdasági és foglalkoztatottsági mutatókat produkáló településekre, és a főutak közötti periférikus falvakra.

Tamási jelenlegi ipari struktúrája meglehetősen egyoldalú, és főként az alacsonyan képzett munkaerő (betanított munkás) szintre épül.

A turizmus szerepe a város életében és gazdaságában kiemelkedő, de jelentős beruházásokra van szükség ahhoz, hogy a régióban érvényesülni tudjon. Az egyre erősödő verseny arra készteti a turizmusra támaszkodó vállalkozásokat, hogy fejlesszenek és a minőségi irányba mozduljanak el.

Tamási egyik legfontosabb turisztikai nevezetessége a Várhegy alatt található termálfürdő, mely 2011 augusztusában egy modern, 4000 m²-es, 8 medencével, szauna világgal, élményelemekkel rendelkező fedett fürdővel bővült. A fejlesztés annak az ability programnak a része volt, amely célul tűzte ki, hogy a kerekesszékes és a mozgáskorlátozott vendégek a fürdő szolgáltatásait ugyanúgy igénybe vehessék, mint ép társaik. A vendégek elhelyezését a fürdő mellett lévő kemping, panziók és a közelben épült két nyaralótelepen lévő közel 200 üdülőház szolgálja.

- Tamásiban van a Gyulaj Zrt. központja, mely a volt Eszterházy-birtokon gazdálkodik és vadásztat. A vállalat termálfürdőhöz közeli, 20 ha-os vadasparjában a magyarországi erdők valamennyi nagyvadja megtekinthető. A mellette fekvő miklósvári parkerdőben horgásztó és tenispálya is várja a vendégeket.

Az erdő vadbősége, az itteni vadászatok történelmi múltja keltette életre a „Trófea” vadételek országos főzőversenyét, melyet minden évben nagy sikerrel rendeznek meg Tamásiban.

A március végi kistérségi borversenyen, s a hozzá kapcsolódó kulturális rendezvényeken a vendégek is megízlelhetik a legjobb tamási és környékbeli borokat.

A város szép műemléke, a Kálvária-dombon álló Rozália-kápolna a XVI. századból való.

Tamási másik egyházi látványossága az 1735-45 között épült barokk stílusú római katolikus templom. Az egykori börtönből kialakított Kultúrák Házában kapott elhelyezést a Tamási Galéria, amelyben állandó és időszakos kiállítások tekinthetők meg, valamint a Helytörténeti Gyűjtemény, ahol a település múltja elevenedik meg.

Az augusztus 20-i ünnepekhez kapcsolódóan rendezik meg az ország legnagyobb múltú lovas rendezvényét, a Tamási Lovasnapokat.

A "Tamási Nyár" programsorozat minden évben tartalmaz szórakozást kínál a városban és a környéken nyaraló külföldi és belföldi vendégeknek egyaránt.

A nemzetközi és hazai minősítéssel rendelkező Tamási Koncert-fúvószenekar fellépései kiemelkedő eseményei a településnek.

- **II.2. A Járási szintű esélyteremtő programterv elkészítésében együttműködő települések bemutatása**

a) Diósberény

Diósberény először a XI. században jutott történelmi szerephez: a falu határában gyülekezett Koppány vezér, I.István (Szent) király ellen szervezett seregével. Első oklevele 1193-ból származik, melyben a székesfehérvári keresztesek tolnai birtokai között találjuk. A község neve írásban 1305-ben jelenik meg először, amikor a Szakadati család tagjai osztottak birtokaikon. A XIII. században egyházi birtok, egy 1298-ban kelt oklevél szerint ekkor már volt egy római katolikus templom. A XVI. században a szigetvári vitézek kapták meg adományként. A mohácsi vész után rácokat telepítettek le a településre. A török hódoltság alatt egy ideig lakott település volt, ezt mutatja a simontornyai szandzsák 1572. évi fejadó-összeírásának jegyzéke, ahol Berény 40 családfővel szerepelt. A török időkben aztán egyre inkább elnéptelenedett. A magyarok megtelepedésekor a község földesura Czinczendorf Gróf volt, 1727-ben gróf Mercy birtokába jutott, 1772-ben pedig már gróf Apponyi György birtokaként szerepel. A település az 1900-as évek elején is az Apponyiak birtokához tartozott. 1728-ig csak magyar ajkú lakosság lakta, ekkor nagyobb létszámú németajkú lakosság telepedett ide Hessenből, a Saar vidékről, Westrichből és Fulda környékéről. Ők alapozták meg a falu ma is rendezett voltát, és tették Diósberényt egyre virágzóbb településsé. 1701-ben pusztá, majd Mucsi és Závold községekből idetelepült magyarok népesítik be, akik a kuruc háborúk idején elmenekültek a rácok elől, majd a békekötés után újra visszatértek. 1926-ban szétosztották az uradalomtól elvett földeket, ekkor gróf Apponyi Géza volt a falu kegyura. A betelepített németek részére szabad vallásgyakorlást biztosított, és hogy a viszálykodást megakadályozzák, azonos felekezetűek kerültek egy-egy helységbe, így Diósberénybe római katolikusok érkeztek, míg a szomszédos Gyönkre reformátusok. A XX. századtól jelentős gazdálkodás folyt a településen, szinte önellátó volt a falu gabonában, gyümölcsben, zöldségfélében, állatállományban. A falu életének legnagyobb - negatív - változását a németek II. világháború utáni kitelepítése okozta. A több mint 200 éve itt élő német családok többségét elvitték, helyükre kitelepített felvidéki magyarokat, bukovinai székelyeket telepítettek be, akik itt gyökértelennek érezték magukat. 1946-ban mintegy 70 bucsai telepes család jött Karcag mellől, de közülük sokan továbbköltöztek.

Napjainkban Diósberény azon települések közé tartozik, melyek erős gazdasági háttérrel tudhatnak magukénak, azonban jelentős probléma a falu lakosságának megállíthatatlan csökkenése.

b) Értény

Értény Község Tolna megye északnyugati részén a Tamási járásban, Somogy megye határánál fekszik. A település zsákfalú, amely a 61-es főútról Nagykőnyinál lekanyarodva érhető el. Értény első lakosai a magyarsághoz csatlakozott katonai segédnép, a besenyők voltak. A falu címerében rájuk utal, s a mezőgazdaság jelentőségét fejezi ki az eke, és a leányalak kezében a búzakalász. A leányon látható értényi népviselet a szüreti és az aratási ünnepeket szimbolizálja. A szőlő és a búzakalász magában hordozza a bor és a kenyér keresztény szimbolikáját, és utal a lakosság vallásosságára is. A hullámvonal a Koppány-patak kifejezője. A település a török időkben elnéptelenedett, majd ezek után indult fejlődésnek. Ennek bizonyítéka az 1749-ben épített római katolikus templom, melyet ma műemlékként tartanak

nyílván. A faluban algimnázium is működött, mely a protestáns iskolák után az első magasabb fokú oktatási intézmény volt a megyében. A község lakói állattenyésztéssel, növény-, és szőlőtermesztéssel és bor előállításával foglalkoztak. A falu a kedvező természeti adottságainak és az itt élők szorgalmának köszönhetően az 1900-as évek elején jómódú nagyközséggé fejlődött. Általános iskolájából sorra kerültek ki a felsőfokú tanulmányokat végzett diplomás fiatalok. A XX. századi változások, a téészesítés és a körzetesítés miatt az intézményhálózat fokozatosan leépült, a település fejlődése megállt. Ezáltal a lakosságban is csökkenés következett be. A rendszerváltozás hatására a lakosság száma ismét csökkenésnek indult, de a munkanélküliek száma rohamosan megnőtt. A művelésre alkalmas földterületek magánkézbe kerültek így néhány mezőgazdasági vállalkozás működik a településen, ám ezek csak szezon jellegű munkalehetőséget tudnak biztosítani a helybelieknek. A település földrajzi elhelyezkedése és zsákfalu jellege nehézkessé és költségessé teszi a településen élők számára a vidéki munkavállalást.

Értény infrastrukturális szempontból átlag alatti település. Az utcáinak nagy része jó állapotú, de néhány esetben a nagyméretű mezőgazdasági gépek megrongálják azokat, amelynek rendbetétele nagy terhet ró az önkormányzatra. A településen közel kétszázötven lakóingatlan áll, amelyek nagy része komfort nélküli és a vízvezetés hiánya miatt igen rossz állagú. A falu képét a szépen gondozott környezet és a tisztántartott, virágokkal díszített utcák mellett meghatározza a félig összedőlt házak képe. Vezetékes ivóvíz nincs minden házban. A gázt 2005 végén vezették be a faluba, azonban csak a lakóházak 10 %-ában és a közintézményekben került bekötésre. A vízellátást és a kommunális hulladék gyűjtését az önkormányzat szolgáltatási szerződés keretében végezteti. Szennyvízcsatorna nincs a faluban. Értényben Koppányszántó Községgel társulásban működtetett óvoda lát el nevelési feladatokat. A településen, a háziorvosi, gyermekjóléti, családsegítői és védőnői feladatokat szintén Koppányszántó és Nagykónyi Községekkel egy körzetben foglalkoztatott, megosztott munkaidejű közalkalmazottak végzik. A település közigazgatási területéhez tartozik Barnahát puszta, ahol egy idősek otthona működik.

c) Felsőnyék

Felsőnyék a Tolna – Fejér – Somogy hármastól tolnai csücskében helyezkedik el. Felsőnyék a honfoglalás-kori Nyék törzs nevét hordozza és valóban sok-száz éves település. Lakott volt már korábban, a Római Birodalom idején, régészeink számos emléket találtak a különböző korokból. Felsőnyék történetét Magyarország történelméhez hasonlóan: a népvándorlás, a királyok, nemesek viszálykodásai alakították, az egyházak helybeli története, az itteni népszokások, a település épületeinek építészeti stílusa mind ezt adják vissza. A település történelmét tekintve az ország egyik ütőerőként elhelyezkedő község. A „De sagittis Hungarorum libera nos Domine!” szerzetesi intés nyugaton a Nyék törzs vándorlásai után született. 1315-től írott formában is nyomon követhető történelme. A faluból vagy közvetlen környezetéből számos híresség származik: így vagy úgy, de Nyékhez kötődik például Méliusz Juhász Péter, az első debreceni református püspök; Vas Gereben, Petőfi író-társ; Deák Ferenc, a Haza Bölcsé 1849-ben itt talált menedéket. Felsőnyék mezőgazdasági jellegű település, ipara nincs. A dunántúli dombok ölében, a Várhegy lábánál terül el. A táj gyönyörű, a levegő tiszta, még a balatoni vitorlások is ide látszanak. Felsőnyék bora híres. Településnek nincsenek várai vagy kastélyai bár a környéken számos látványosság található. Azonban

vannak szép, régi, védett épületek, dolgos lakosok és a látogató itt csendet, nyugalmat, vendégszeretetet talál.

Településszerkezetét tekintve tipikusan szalagos szerkezetben kialakult település. A néhány ezer éves földerdőtérnyek mellett több még talpon álló, 200-300 éves házzal, építménnyel (lőszbe vájt pincesor) rendelkezik a falu.

d) Gyönk

Gyönköt először az 1280-as években említik meg, viszont a környék (és Gyönk) már korábban is lakott térség volt. A község a török idők alatt is lakott terület maradt, majd a Rákóczi szabadságharc idejében elnéptelenedett. Az 1700-as évek elejei betelepítésekkor főként magyar és német családok érkeztek a községbe. Az 1806-ban Nagyszékelyben alapított iskolát 1812-ben Gyönkre helyezték át, ahol ma is működik, Tolnai Lajos Gimnázium néven. A községben 1821-ben már megoldották az úrbéri rendezést. Az 1848–49-es szabadságharcban túlzott szerepe nem volt. 1882-ben készült el a Budapest–Dombóvár–Pécs-vasútvonal, amelyen Gyönk is kapott állomást, de mivel a vasút a Kapos völgyében halad, a falutól ez kb. 7 km-re került. Innen nyílt egy kiágazás Tamásiba 1893 végén (Keszőhidegkút-Gyönk–Tamási-vasútvonal), de 1990-től ezen a vonalon már csak teherforgalom van.

1891-ben 3371 német és magyar lakosa volt. 1947-ben a csehszlovák-magyar lakosságcsere keretében 9 felvidéki magyar családot (55 fő) telepítettek ide felvidéki Martos községből.

Gyönk hosszú időn keresztül járási székhely volt, s élvezte ennek minden előnyét. A közhivatalok és intézmények jelenléte jótékony hatással volt szellemiségére, fejlődésére és ekkor épült ki kisváros jellegű központi része is.

1961-ben azonban székhely státusza megszűnt, ami megállította a második világháború alatt és utána amúgy is jelentősen lelassult fejlődést. Úgy tűnt, hogy a gyönki dombok fölött átfúj a szél, s táj mozdulatlanúságra ítéltetett.

Az 1990. évi népszámlálási adatok szerint 2380 lelkes volt a község, de a legfrissebb adatok szerint azóta ez a szám sajnos mintegy háromszázzal csökkent, s ez ezer fővel kevesebb lakost jelent, mint ahányan éltek itt a száz évvel ezelőtti népszámlálás idején. Akkor 2145-en vallották magukat német nemzetiségűnek, ám a második világháború után véghezvitt kitelepítés következményeként ma már csak néhány százra tehető a - zömmel protestáns - német ajkúak száma.

1991-ben a társközségek visszanyerték önállóságukat, de gyakorlatilag ma sem nélkülözhetik Gyönk körzetközponti vonzerejéből adódó ipari, kereskedelmi, kommunális és kulturális szolgáltatásait. A leglátványosabb kapcsolódás az alsó fokú iskoláztatásban nyilvánul meg. Ma már a Közoktatási Társulás 13 települést számlál.

A Gyönkön található Tolnai Lajos nevet viselő gimnáziumban magyar és német nyelven folyik az oktatás. A Lackner Aladár nevéhez fűződő Német Nemzetiségi Tájházban tekinthetők meg a protestáns németiség életének hagyományos használati tárgyai. A település központjában álló klasszicista művelődési házban gazdag könyvtár működik, ifjúsági néptáncsoport, német kórus, művészeti csoport színesíti a kisváros életét.

A lengyel származású Sulkowski család egykori gyönki kastélyában kapott helyet Tolna megye legnagyobb befogadóképességű szociális otthona.

Gyönk 2009. július 1-je óta város.

e) Keszőhidegkút

Keszőhidegkút a Kapos-völgyében, a Tolnai-Hegyhát lábánál fekszik, neve a Keszi törzsnévből eredeztethető. Egy 1397-ben kelt oklevélben említik először, mint „Kew alio nomine Hydegkuth” – Kesző más néven Hidegkút – ekkor Simontornya várához tartozott. A simontornyai szandzsák 1572. évi fejadó összeírásában Hidegkút még 7 családfővel szerepelt, ezt követően elnéptelenedett, az 1696. évi megyei adójegyzékben már nem említették. A simontornyai uradalom 1689. évi összeírásában birtokosaként a főként Fejér vármegyében birtokos Salomváry Jánost nevezték meg. A török kivonulása után a simontornyai uradalmat - valószínűleg Hidegkúttal együtt - a Styrum-Lymburg család szerezte meg. A település később zálog gyanánt a Zsitkovszky család kezére került. Nevükhöz fűződik az újratelepítés megindítása: 1720 őszén hesseni evangélikus telepesek érkeztek a községbe. A Zsitkovszky-család az 1726. május 20-án kelt szerződés szerint 1000 forintért Claudius Florimundus Mercy grófnak, császári tábornoknak, a Temesi Bánság kormányzójának adta el birtokát, akitől 1773-ban az Apponyi-család tulajdonába került. A település 1872-ben nagyközségi rangot viselt, 668 német lakosa volt. 1913-ban Tolna vármegye simontornyai járásához tartozott 850 német lakossal. Az első világháború hőseinek neveit tartalmazó, 1923-ban készült emléktáblák az 1794-1795-ben épült evangélikus templom főbejárata mellett kétoldalt találhatóak

Keszőhidegkút határában folyik a Kapos folyó. Vele párhuzamosan halad az autóút és a Budapest–Dombóvár–Pécs-vasútvonal, melyek lehetővé teszik a falu könnyű megközelítését. A települédről ágazik ki a Keszőhidegkút-Gyöngy-Tamási-vasútvonal, de itt 1990-től már csak teherforgalom van.

A falu házai a Tolnai dombság egyik völgyében, lépcsőzetesen helyezkednek el. Több, hidegvízű forrás ered itt és egy kis patak is keresztülfolyik a falun. A falu körüli, napsütötte, hullámozó domboldalak, meredekségükből adódóan intenzív mezőgazdasági termelés helyett inkább alkalmasak gyümölcsfák telepítésére és szőlő termesztésére. Ezt az elődök is így gondolták a pincesor meglévő és felújításra váró pincéi és a szőlők láttán. A települést körülvevő erdők, mezők váltakozása, a völgyekben megbúvó források kiváló élőhelyet biztosítanak az itt élő, jó minőségű nagyvad állománynak (gímszarvas, dámszarvas, őz, vaddisznó).

Nevezetességek: Evangélikus templom, melyet 1794-ben építettek és 1994-ben újjáépítették. Toronysisakját a XIX. század végén készítették. A templom mellett találjuk azt az épületet, melyben az evangélikus egyház nyaranta ifjúsági táborokat szervez. A gyerekek körében ez a tábor nagy népszerűségnek örvend és mind Magyarországon, mind külföldön - főleg német nyelvterületen - ismertté tette a falut. Az ide látogató turistákat az első osztályú Bodó Vadász Vendégház tudja elszállásolni. A házigazdák szívélyes, magyaros vendéglátással öregbítik a falu és hazánk jó hírét.

f) Koppányszántó

Koppányszántó Tolna megye észak-nyugati szélén fekszik. A község Szakccsal, Érténnyel, Iregszemcsével, illetve a Somogy megyei Törökoppánnyal és Bedegkérrel határos. A település a Koppány folyó két partján helyezkedik el, déli felét a népnyelv évszázadok óta Békavárnak hívja. Az ipar távolságának és az erdők közelségének köszönhetően tiszta és egészséges a levegője. A községet 7 utca alkotja. A település Fő útja egyben a 6508 számú országos közút, mely Nagykönyit köti össze a somogyacsi elágazóval, s így érhető el közeli

és távolabbi városok: Kaposvár, Siófok, Tamási, Dombóvár és Szekszárd. A falu lélekszáma - az elöregedett népességének következtében - egyre fogy, többször szól a lélekharang, mint a keresztelőre hívó harang hangja. A lakosságszámra vonatkozó néhány adat: 1900-ban: 1564 fő; 1949-ben: 1197 fő; 2001-ben: 429 fő; 2012-ben 367 fő. A kihalt, megüresedett házakat előbb-utóbb eladják, és egyre inkább külföldi állampolgárságú (holland, spanyol, angol, német, dán, svájci) családok vásárolják meg. Az infrastruktúra fejlődésének köszönhetően - kiépített vezetékes gáz, kábel Tv-internet, telefon - egyfelől kitágult a világ, míg az iskola, posta stb. megszűntével beszűkült. A faluban az Önkormányzat a legnagyobb munkáltató, és nagy a munkanélküliség. A rendszerváltást követően a közös intézmények részben megszűntek. Koppányszántó lakossága folyamatosan csökkenő tendenciát mutat: a fiatalok elvándorlása miatt a népességszaporulat jelentősen visszaesett, melyet a munkahelyek hiánya tovább erősített.

g) Magyarkeszi

Magyarkeszi Tolna megye északnyugati, a Somogy-Tolnai dombság északi részén, 3 megye találkozásánál - Tolna, Somogy, Fejér - fekszik. Területének nagysága 3185 ha, ebből a belterület 356 ha.

1703-ig Kesze vagy Keszi volt a hely elnevezése. A török hódoltság után elpusztult települést I. Lipót király az Esterházy családnak adományozta, akik felvidékről telepítettek ide új lakókat, s a helység neve ekkor Kesziről Tótkeszire változott, s csak 1903-tól viseli mai nevét, Magyarkeszit.

A hely már a kőkorszakban is lakott volt. A honfoglalás után a gutkeled nemzetség vette birtokba. Egyházi dokumentumok alapján 1274-ben temploma és plébániája volt, mely a török uralom alatt elpusztult. Az 1514-es Dózsa György-féle parasztfelkelés idejére a falu lakossága elérte a hatszáz főt. Az 1526-os mohácsi vész után az akkor 500 lelket számláló falu lakosságát a török rabláncra fűzte és az időseket elpusztította. Akik életben maradtak, a környék erdeiben elbujdostak. Hazafias tetteikért I. Lipót magyar király (1640-1705) e területeket az Esterházy családnak adományozta, ők voltak a legjelentősebb telepítők.

2001)

A község lakosai 1703-ban reformátusok lettek, majd 1727-ben alapították újra a katolikus közösséget. A mai Szent Mihály arkangyal templom 1742-ben épült. Kegyura 1880-ban Esterházy Miklós herceg.

Az 1970-es évektől kezdődően nagyarányú elvándorlás vette kezdetét ipari munkát adó városokba: Székesfehérvárra, Fűzfőre, Siófokra és Tamásiba. Sajnos a házakat eladták azoknak a családoknak, akik a városokból ide költöztek, nagy részük munkanélküli és a házaikra nem tudtak költeni, ezáltal a falu képe is leromlott.

h) Miszla

Miszla Tolna megye északi felének közepén, a Hegyhát dombjai közt fekszik. Északon Simontornyanál a Mózsé-heggyel kezdődő, és délen a Sióagárd melletti Leányvárral végződő, 712 négyzetkilométer kiterjedésű kistájat nyugatról a Kapos, Keletről a Sió-Sárvíz völgye határolja, délről pedig az ún. Alsóhidas-patak választja el a Völgységtől. Változatos felszínű táj, amelyben kicsiny falvak húzódnak meg. Miszla szomszédjai nyugatról Keszőhidegkút, és Belecska, északról Pinchely, keletről Nagyszékely, délről Udvari és Gyönk.

Régészeti leletei bizonyítják, hogy ezen a helyen már az őskorban is volt település. A település neve szláv eredetű. Nevének első okleveles említése 1324-ből való. I. Károly király birtokadományozó oklevele 1324. január 19-én kelt. Miszla a középkorban a simontornyai vár mindenkori urának birtokához tartozott. A további évszázadok során az egymást követő várurak jogos örökrészeként neves családok birtoka lett. Miszla középkori felvirágzását megakasztotta az országra nehezedő török uralom, melynek következménye lett a település elnéptelenedése, megszűnése.

Az 1700-as évek közepén Mária Terézia rácokat telepített Mislára, majd németek is érkeztek a faluba. A nemes családok megyei betelepülésével Mislát évszázadokon át olyan családok uralták, akik országos viszonylatban jelentős személyiségek voltak.

1720-ban itt telepedett le báró Inkey Nándor, aki 1722-ben megépítette Mislán az első kastélyt, és kialakította a birtokot. Ez a település életében meghatározóvá vált, a lakosság azóta is mezőgazdasággal foglalkozik.

Miszla rövid ideig tartó mezővárosi rangját néhány jegyzőkönyv, folyamodvány, és a körbélyegző őrzi. Ezen időszakban megyegyűléseket tartottak a településen, sőt, 1890-ben az Országgyűlésnek is otthont adott.

Miszla reformkori gazdasági fellendülése az egész ország fejlődésével párhuzamosan haladt. Ekkor érte el fejlődése csúcspontját. 1754-ben elkészült a katolikus, 1791-ben a református, majd az 1900-as években az evangélikus templom is. A két nagyobb létszámú egyház iskolát is működtetett, emellett sorra alakultak az egyesületek.

A kibontakozó kapitalizmus viszonyai között a XX. század elejétől tapasztalható a falu életében nagyfokú hanyatlás. Megkezdődött az elvándorlás, a bizonytalanból a munkát adó települések - városok, nagyobb falvak - felé. Bár sokan elmentek máshova szerencsét próbálni, ugyanakkor érkeztek új lakók is, akár házasság révén, akár az iparosok betelepedési hullámával.

A szilárd burkolatú út hiánya a két szomszédos faluban lévő vasút nehéz megközelíthetősége, a zsákfalú jelleg nagymértékben korlátozta Mislán az ipartelepítés lehetőségét.

A falu 800 főt veszített 1949 és 1980 között, 2010-ig pedig további 322 főt. Ennek legfőbb okai a közigazgatási és gazdasági önállóság megszűnésében keresendők.

A falut 1971-ben közigazgatásilag Gyönkhöz csatolták, a TSZ 1974-ben Belecskához került, majd a körzetesítéssel az általános iskola is megszűnt.

A munkaképes lakosság jelentős része elvándorolt, vagy ingázó lett. Ugyan történnek kísérletek a helybeliek, - elsősorban a nők - foglalkoztatására, ez kevésnek bizonyul a lakosság megtartásához.

Miszla - bár Belecska ill. a 61-es üzemi út felől is megközelíthető -, zsákfalúnak tekinthető, megfelelő közlekedési kapcsolata csak Gyönk felé épült ki, alap-, és középfokú kapcsolatai is a városhoz, valamint Udvari községhez kötődik. A lakosság száma 2007-től folyamatosan csökkent, majd 2011-től kisebb növekedés tapasztalható.

i) Mucsi

Mucsi Község Tolna megye délnyugati részén, a Völgység dombjai között, a Hidas-patak völgyében fekszik. Területe 2476 ha. Iparág szempontjából mezőgazdasági kultúra jellemzi, ezt támasztja alá a címere is, a szőlőfürt a régen virágzó borkultúrát, a szarvas a mai napig magas vadállományt, a három domb és közepén ekevas a mezőgazdasági tevékenységet szimbolizálja. A félhold az éltető erőt mutatja. A szimbólumok ma is sajátosságai a vidéknek.

Neve valószínűleg személynévi eredetű, a múlt századig Mutsi írásmóddal használták. 1333-ban és 1403-ban már önálló plébániaként említik. A török hódoltság első időszakában lakott maradt, a simontornyai szandzsák 1554. évi fejadó összeírásában 11, az 1571. évben 39, az 1583. évben pedig 36 adózót jegyeztek fel. A területet a Botka családtól vásárolta meg 1700. április 20-án gróf Sinzendorf, a német-római birodalom kincstárnoka és fősolymásza. Az 1717. évi házadó-összeírás még nem sorolta fel a lakott helyek között, újratelepítése 1718-ban kezdődött felvidéki lutheránus telepésekkel. A telepítő Sinzendorf gróf volt, aki a községet 1722-ben 30 egyéb településsel együtt eladta Claudius Florimundus Mercy grófnak, császári tábornoknak, a Temesi Bánság kormányzójának. Ezt követően római katolikus vallású, német anyanyelvű telepések érkeztek, a fuldai apátság volt jobbágypai, akik kiváló mezőgazdasági ismeretekkel rendelkeztek, a szőlőtermeléshez is értettek. 1745-ben már 125 család élt Mucsiban, 717 lélekkel. A lakosság számának emelkedése miatt 1745-ben önálló papot kértek a pécsi püspökségtől. A község 1773-ban az Apponyi család birtokába került. A település 1913-ban Tolna vármegye dombóvári járásához tartozott, lakóinak száma 2192 fő volt, az 1910-es népszámlálás adatai szerint. Az első világháborúban elesett hősök emlékét két, a Szent István király tiszteletére szentelt, 1783-ban elkészült római katolikus templom külső falán, a bejárat mellett elhelyezett márvány emléktábla őrzi. Jelenleg a lakónépesség igen megosztott nemzetiségű, a nagy részben a kitelepítés és a háború után itt maradt németekből és a délről betelepítet szlávokból illetve a környező településekről, vagy a városokból beköltözött lakosságból, illetve az idényjelleggel, főként nyáron a településen élő külföldiekből áll.

j) Pincehely

Pincehely Tolna megye északi-középső részén fekszik, igazgatási területe kis szakaszon Fejér megyével is határos. Területén található két földrajzi tájegység: a Külső-Somogy és a Tolnai-Hegyhát. A község területe 5014 hektár, amelyből 326 hektár a belterület. A mezőgazdasági terület nagysága 4159 hektár. A két tájegység határán folyik a Kapos folyó, amely a dél felé kiszélesedő Kapos völgyet hozta létre. A Külső-Somogy tájegységbe tartozó terület – amely a község nyugati része – dombvidéki jellegű, enyhe lejtőkkel, míg a Tolnai-Hegyhát magasabb dombosság meredek lejtőkkel, bemosódásokkal. A Kapos által kialakított Kapos-völgy jellege mindkét tájegység fő jellemzőitől eltérő, süllyedék jellegű. A község talajviszonyaira jellemző a megyei átlagtól kedvezőbb talajminőség, amely mind a szántóföldi, mind a kertészeti kultúrák fenntartását, illetve fejlesztését lehetővé teszi. Szükséges azonban rögzíteni, hogy a dombvidéki területen a talajok erodálódtak, az erózióveszély mindkét tájegységen fennáll, a keleti, Tolnai-Hegyhátra eső területen helyenként erős az erózió. A Kapos völgy jó minőségű öntéstartalajaiban rejlő lehetőségeket viszont belvízveszély rontja. Éghajlata kiegyensúlyozott, átlaghőmérséklet 10°C, csapadékmennyiség 650-700 mm/év, napfényes órák száma 1900-2000 óra/év. Vízrajzi viszonyait a Kapos határozza meg, amely délről északra haladva átszeli a községet, a belterületet is két részre osztja, a Siót Tolnanémedi határában éri el. A teljes település vízgűjtője a Kapos, más jelentős vízfolyás nem alakult ki a területen. Pincehely község Tamási kistérségbe tartozik. A térség jellemzője, hogy történetileg városhiányos. Tamási, majd Simontornya kései várossá nyilvánításait nem is előzte meg és nem is követte intenzív városiasodás. A városiasodás hiánya a teljes körzet fejlődését negatívan befolyásolja. Szűkebb környezetéhez viszonyított nagyságrendje, kedvező közlekedési adottságai a

környező települések vonatkozásában történetileg is egyfajta központi szerepkört adtak a településnek.

Az 1971-es Tolna Megyei Településhálózat Fejlesztési Koncepció alsó fokú központi szerepkörbe sorolta a községet, alsó fokú körzetébe sorolva Nagyszékely, Keszőhidegkút, Belecska községeket. Ez igazgatási egyesítéssel (közös tanács) és a termelőszövetkezetek (továbbiakban: TSz.) összevonásával is járt. Ezek az intézkedések nem állták ki az idő próbáját.

Központi adottságai mindentől függetlenül fennállnak: közlekedési csomópont jellege, kereskedelmi hagyományai, egészségügyi létesítménye (kórház) a központi szerepkört, illetve ennek lehetőségét biztosítja.

Az 1950-es évektől a lakosság folyamatosan csökken, a csökkenés oka az első időszakban a természetes szaporulatot meghaladó jelentős elvándorlás volt. Az elvándorlás a fiatal korosztályokból történt, emiatt a település korstruktúrája átalakult, kedvezőtlené vált. A születési arányszám általános csökkenése mellett ez az oka, hogy az 1980-as évekre a halálozási ráta meghaladta a születésit, tehát negatív természetes szaporodás és az elvándorlás egymást erősítve csökkentették a község lakosságát.

Az elvándorlás mellett betelepülések is történtek. A lakosság korösszetételére az idős korosztályok nagy aránya jellemző. A lakosságetnikai összetétele is változott, a korábbi színmagyar lakosság mellett ma már jelentős roma réteg él a községben, mintegy 15 % az arányuk.

k) Regöly

Regöly Tolna megye nyugati, északnyugati határán, a Kapos és a Koppány folyók összefolyása közelében elhelyezkedő község, a Tamási kistérség része. A település jól megközelíthető a 65-ös főút elágazásától 5 km-re letérve, illetve a Budapest–Dombóvár–Pécs-vasútvonalon. A népesség jelenleg 1187 fő, döntő többségében római katolikus. A településen óvodai nevelés, alsó tagozatos általános iskolai oktatás folyik, a kulturális élet központja a Művelődési Ház, valamint a Könyvtár – Teleház, sportolási lehetőséget a tornaterem és a sportpálya biztosít. A község összterülete 6267 hektár.

Regöly és környéke kedvező földrajzi helyzetének köszönhetően az újkőkor óta folyamatosan lakott hely. Az őskori lelőhelyek közül kiemelkedik a neolitikori, kisapostagi kultúrához tartozó ún. fűzfási lelőhely, ahol több bronzkori sírt és gödröt tártak fel.

A késő bronzkorban, mintegy 3000 évvel ezelőtt már állt az a Sáncz, amely körvonalaiiban a mai napig fennmaradt. A Sáncz a honfoglalás után is a Dél-Dunántúl legerősebb, legvédehetőbb erősségei közé tartozott, virágkorát pedig a kelták idején (Kr. e. IV - I. század) élte, amikor törzsi központ és pénzöntőhely volt. A telep jelentőségét jól mutatja, hogy az itt talált pénzöntésre használható minta alapján öntötték a kelta pénzek egyik csoportját (az ún. regölyi típust). A kelták idején a Kr. e. I. században került földbe a Regöly és Szárazd között talált aranygyöngyökből, arany és ezüst ékszergarnitúrákból álló leletegyüttes, amely leginkább észak-görögországi és thrákiai ötvösmunkákkal mutat hasonlóságot.

A rómaiak jelenlétét a környéken számos pénzdarab, cseréptöredék és egyéb használati tárgyak leletei is bizonyítják. A népvándorlás korának népei közül a keletről érkezett alánok hagytak maradandó nyomot. Feltételezhető, hogy 1967-ben a község homokbányájában talált női csontváz, amelyet valósággal elborított a sok aranyholmi egy alán hercegnőé volt.

Az avar törzsek a VII. század vége felé telepedtek meg ezen a tájon és valószínűleg birtokba vették az üresen álló földvárat és környékét.

Az avarokat Pannóniában a honfoglaló magyarok követték, megszállták a regölyi sánczot, amely az Árpád-kor végéig a térség meghatározó erőssége maradt. Ezt igazolja, hogy az 1009-ben alapított pécsi egyházmegye egyik főesperességének központja Regöly lett. A regölyi főesperest 1217-ben említi először a pécsi káptalan egyik oklevele. Az Árpád-korban épült templom maradványait a Sáncz egyik magas gerincén találták meg a régészek.

Regöly egyházi központtá emelkedésével összefüggésbe hozható a település elnevezése. Az alapjául szolgáló személynév német eredetű lehetett, a forrásokban is gyakorta előforduló Ragino, Regino. Valószínű, hogy így nevezték a kereszténység felvételének korában a német területről ide érkező első papok egyikét. A török hódoltság előtt a helységet Regennek, illetve Régönnek ejtették (hasonlóan a mai Szászrégenhez). Ezekből a változatokból és a török adóösszeírásokban szereplő Regenye névből alakult ki a település mai elnevezése. A középkori Regöly virágkorának a török hódítás vetett véget, amely 1543-ra, vagy 1544-re tehető. A török adóösszeírások 1590-ig sorolnak fel regölyi adózókat. A tizenöt éves háború a környék lakosságát menekülésre kényszerítette vagy elpusztította. Az elpusztult lakosság helyére rácok települtek. Az 1702. évi uradalmi összeírás Regölyben 38 rác gazdát (hospites) talált. A korábban kamarai kezelésben lévő helységek lakosait az új birtokos, az Esterházy család egyenlőre nem kötelezte robotra és szabad költözködéssel rendelkeztek. A Rákóczi szabadságharc azonban véget vetett a császáriakhoz húzó rácok tolna megyei uralmának, nagyrészüket a kurucok elől délre menekült. A szabadságharc bukása után Regöly és a környező települések - néhány uradalmi pusztát kivéve - üresen álltak. Az Esterházy család birtokába került falu újratelepítésére 1715-ben került sor. Ezzel a dátummal datálható a falu újkori történetének kezdete. 1715 és 1735 között még több tucat földműves és iparos érkezett a Dunántúl legkülönbözőbb pontjáról, Győrből, Tapolcáról, Esztergomból, sőt Budáról is.

A XVIII. század végére Regöly, templommal és egy osztatlan iskolával rendelkező mezővárosi címet nyert település lett.

Az 1867-es osztrák-magyar kiegyezést követően a magyar gazdaság addig soha nem látott fejlődésnek indult, ezzel párhuzamosan pedig megkezdődött a közigazgatás, az oktatás, az egészségügy átalakítása, korszerűsítése. A változások a XX. Század elejére átalakították a vidéket is.

A közigazgatás reformja 1871-ben Regöly esetében azt jelentette, hogy megszűnt a mezővárosi címe, először a dombóvári, majd a XX. Század elejétől a Tamási járáshoz tartozó nagyközség lett

Ekkoriban a kulturális élet is fellendülőben volt. 1882-ben alakult meg a falu első zenekara, 1908-ban pedig létrejött az első gazdakör, melyet Nagykörnek neveztek el, és mely a műtrágyázás elterjesztésében is nagy szerepet vállalt. Két évvel később megalakult a Kisgazdakör és a Szociáldemokrata Párt is aktív volt a községben.

A mezőgazdaságban az állattenyésztés, és a növénytermelés is jelentős volt, az első világháború előtt pedig a mezőgazdaságban is megindult a technikai fejlődés. Általánossá váltak az ún. fagerendelyes, teljesen vasból készült ekék. A gépek közül először a vetőgépek jelentek meg, majd fokozatosan teret nyertek a cséplőgépek is. Széleskörben elterjedté ezek azonban csak a két világháború között váltak.

Római katolikus templom: A községben megtekintésre érdemes a XVIII. századi barokk egyhajós Római katolikus templom, melynek belsejét Marx Reite Ede festette, oltárát pedig Haffner Károly pécsi mester aranyozta. Az orgonája egy tízváltozatú Angster orgona.

Esterházy kastély Majsapuszta A Regölyvel szinte egybeépült Majsapuszta a XVIII. században az Eszterházy grófok birtoka volt. Az itt épült barokk kastélyhoz - amit a XIX. században emelettel bővítettek stílusának jellegét megőrizve - hatalmas park és több ezer hektárnyi terület tartozott. A birtok területén egy kéttornyos kiskastélyt is építettek, mely vendégházként szolgált. A kastélyt a II. világháborúban kirabolták, bútorait, berendezési tárgyait ellopták. Az 50-es évek végén traktoros iskolának, '56 után pedig idősek otthonának adott helyet. Ma rehabilitációs intézetként működik, körülbelül száz lakóval. A kiskastély ma az intézet irodája.

Somolyi torony: A 65-ös számú út regölyi leágazásától 3 km-re Tamási irányába az út jobb oldalán a szántás közepén egy falcsonkot fedezhetünk fel, melyek az egykori XIV. századi falu, Somoly templomának falmaradványai. A rom körül előbukkanó középkori edénytörmelékek és a szétszántott kemencék jól mutatják a valaha itt állt házak helyét.

Újszékita: A falutól keletre, egy kis ártéri domb körül fekszik 5 hektárnyi területen egy kísérleti régészeti telep. Itt megelevenedik az a jó pár ezer év, amit csak a történelemkönyvekből ismerhettünk meg. Megtalálhatók ősi háztípusok, műhelyek, fegyverek, eszközök, kerámiák. A telep mára már életmód-rekonstrukcióvá vált. A telep megálmodója, vezetője Cziráki Viktor, aki ősi magyar és belső-ázsiai lófajtákat tart ridegtarásban, őseinkhez hasonlóan. Így a nomádok szállásai és fegyverzete mellett megtekinthető harcmódoruk és az ehhez nélkülözhetetlen lótarás és tenyésztés. A telep egész évben látogatható, itt gyakorolhatók az ősi tűzgyújtási módszerek, kő- és csonteszköz-készítés és használat, bőrozés, kerámia-készítés és még számos ősi kézműves mesterség. Kipróbálható az íjászat vagy a kézzel való halfogás. A telep évről-évre látogatottabb egyre több érdeklődőt vonz, hiszen maximálisan hiteles képe múltunknak. Pacsmagi madárvédelmi terület: A községből közelíthetjük meg a Koppány felduzzasztásával keletkezett legjelentősebb tórendszert, a 487 hektár kiterjedésű vízimadár-paradicsomot, a Pacsmagi-tavakat, melyet 1990-ben nyilvánítottak országos jelentőségű természetvédelmi területté. Számos védett madárfaj él itt, legjelentősebb a fehér kócsag. 1997 óta nemzetközi jelentőségű vizes élőhely, hazánk 19 Ramsari területének egyike. Nyaranta a Pacsmagi-tavak és a hozzátartozó madarász ház madarásztábornak ad helyet.

I) Szakadát

Szakadát község Tolna megyében, a dombvidékes Hegyhát tájegységben belül ÉNY-DK irányban húzódó völgyek mentén helyezkedik el.

Szakadát a dunántúli római uralom idején is lakott település. A honfoglalás után a Szák-nemzetség veszi birtokába. A XII. században már egyházas hely. 1214-ben Merő János birtokában találjuk. Egy 1298-ban kelt oklevél templomáról tesz említést. A XIV. század második felében Tikai István és Niko Miklós osztoznak a határ birtokában. A török hódoltság itt is csak pusztulást hagyott maga után. A XVIII. század első felében újra benépesült, főként Németországból idetelepített családokkal.

A község a Tamási Kistérséghez tartozik, de a kistérségen belül szinte önálló életet él. Gyökér köré szerveződött Közép- Hegyháti mikrotérség.

Közúti megközelítése nyugati irányból jónak mondható a 65. számú főúton keresztül, amely a Somogy megyei, ill. dél felé a Baranya megyei közúti kapcsolatot biztosítja. Ugyan ez nem mondható el a keleti megközelítésről. A 63. számú főútról csak bonyolult úthálózaton keresztül érhető el. A kistérségen belüli közúti összeköttetésből hiányzik kalaznói, ill. Diósberénynél elágaztatható és a vasúti kapcsolatot biztosító szárazdi út. Szárazd községet érinti a Budapest-Pécs törzshálózati vasútvonal, a település vasúton nem közelíthető meg. Szakadát község a Közép- Hegyháti Fejlesztési Egyesülethez tartozó települések közül a legkisebb népességű. Szakadát népessége az 1940-es évek elején érte el a csúcspontot, azóta folyamatosan csökken. Az első jelentősebb csökkenést 1945 után a német nemzetiségű lakosság egy részének kitelepítése okozta, majd a mezőgazdaság nagyüzemesítésével felszabaduló munkaerő elvándorlása erősítette meg e negatív folyamatot. A népesség csökkenéséhez hozzájárult a hegyháti terület elzártsága is.

m) Szakály

Szakály település a Kapos folyó két partján, Tolna megye szívében terül el, a termálfürdőjéről híres Tamásitól 15 km-re délre. A községnek jelentős átmenő forgalma van a 65-ös számú, Szekszárd-Siófok közötti főút, valamint a Budapest-Dombóvár-Pécs vasútvonal miatt.

A rómaiak az időszámítás előtti század végén, Pannónia területén kelta törzsekre találtak. Ma Európában csak néhány helyen fordul elő régi kelta korabeli lelet, Szakályban ilyen kelta település nyomaira bukkantak.

A falu neve már IV. László korában, 1273-ban a korabeli iratokban Szakály, Zakal néven szerepel. Szakálllyal szemben, a mostani malom környékén terült el Csernéd, ahol már 1351-ben, majd 1399-től folyamatosan a megyegyűléseket tartották, egészen 1543-ig, a török betöréséig. Ebben a korszakban annyira ritkán lakott volt a terület, hogy a török adóösszeírók 1573-74-ben mindössze 6 adózót regisztráltak. Csernédet 1581-től rácok lakták. A török kiűzése után Szakály a Tolna megyei településekhez hasonlóan betelepülések révén éledt újjá. Az 1700-as feljegyzések alapján egy halom választotta el a csicsói pusztát Szakály határától, a falu magyar lakta terület volt. A Kapos vizén a szakályi „forgó malom” volt. A vízen túl, a szőlőhegy alatt a szakályi emberek éltek. Szakály a XVII. század végétől Eszterházy-birtok volt, ők magyar telepeseikkel népesítették be a falut. 1760-ban a falu már Szakál néven magyar lakta terület volt. A település jelentős fejlődésnek indult, kézművesek telepedtek le, a kereskedelem is fellendült csakúgy, mint a mezőgazdaság. A település templomának szentélyét a XV. században építették gótikus stílusban, hajója és tornya a XVIII. században épült újjá, és a XIX. században nyerte el mai eklektikus formáját. A falu szomszédságában áll a csicsói barokk kápolnatemplom, mely 1732-45 között épült, s tavasszal Szentháromság napján és ősszel Kisboldogasszonykor búcsújáró hely volt. Az ezt követő évtizedekben a lakosság száma folyamatosan növekedett, melynek következtében a falu szépen fejlődött. A két világháború pusztításai, majd a szocializmus vetett véget a népesség gyarapodásának. Napjainkban a községben óvoda, általános iskola, művelődési ház és könyvtár működik. A tájház a XVIII. században épült, tárgyaiban a Kapos-Koppány menti nagyllattartó középparasztság életmódját elevenítette meg. Sajnos 2008-ban a tájház leégett. A könyvtárban 12 000 kötet áll az érdeklődők rendelkezésére. A falu utcáit a fafaragó táborok keretében készített alkotások díszítik. Földrajzi helyzeténél fogva a községnek jelentős átmenő forgalma van. Autóval, busszal a 65-ös főközlekedési úton, vonattal a Pécs-Budapest vasútvonalon érhető el. 2001-ben felavatásra került a község címere, zászlaja. A

pajzs címer heraldikailag szabályos. Osztott három egyenes vonal választja három részre, többszörösen hasított. A színek egymás mellett vonalkontúr nélkül érintkeznek, találkoznak. A pajzs kerete vékony fekete vonal. A bal oldali felső kék részben egy aranyszínű gímszarvas található, hét csillaggal és a hold rozettával. Ez két legendát takar: a honfoglaló magyar szarvas úzó legendáját, valamint a csillagokból kialakított szarvas legendáját. Mindez arra utal, hogy Szakály Község már a honfoglalás idejében lakott terület volt. A felső jobb oldali piros mezőben, arany színben a település katolikus templomának rajzolata látható, amelyre méltán büszkék a helyiek.

Az alsó zöld mezőben a település mezőgazdasági profilját szimbolizálja a három búzakaralász. A szőlőnek kiemelt jelentősége van, hiszen feljegyzések igazolják, hogy már az 1700-as években a domboldalon szőlőművelés folyt. Ezekben az években a hőgyészi Mercy gróf és Eszterházy uradalom sokat pereskedett Csernéd birtoklásáért. Az alsó zöld mezőben még egy ezüstszerű hullámos pálya van, mely a Kapos folyót jelenti. A címerpajzs felső részén díszítő céllal a környező grófság címeréből kiragadva két aranyszínű levélminta található. A címer hat színe - ezüst, arany, zöld, piros, kék, fekete – harmonikusan kapcsolódnak.

n) Udvari

Udvari Tolna megye északi részén a dombvidékes Hegyhát tájegységben belül az ÉNY-DK irányban húzódó völgyek mentén helyezkedik el. A község a Tamási kistérséghez tartozik. Szilárd burkolatú közúton Gyöng irányából közelíthető meg. A község – ahol az ásatások folyamán a Kelták idejéből való lovas sírokat fedeztek fel – neve hajdan Udvar volt, amely a főnemesi Székely famíliától eredeztethető. A családfő 40 családot telepített be, amelyek részére ún. kaszárnyákat építtetett. Az egészet Udvarnak hívta, ennek nyomán lett később a község elnevezése Udvari.

A terület a honfoglalás után a Hedri nemzetség birtokába került, majd egy 1271-ben kelt határjáró levél a Monzlay családot tünteti fel birtokosként. A feljegyzések szerint már a XV. században temploma volt. A törökidő idején sok más településhez hasonlóan Udvari is elnéptelenedett. Újratelepítése a XVIII. században magyar és német ajkú lakossággal történt. A II. világháború alatt a népesség mintegy felét kitelepítették, helyükre felvidékieket költöztettek. A község – bár Belecska, ill. a 61-es út felől üzemi úton, Miszla felől aszfalt úton is megközelíthető – szálfalunak tekinthető, megfelelő közlekedési kapcsolata csak Gyöng felé épült ki, alap-; és középfokú kapcsolatai is a városhoz, valamint Miszla községhez kötődnek.

A település lakónépességét a településen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek alkotják.

Udvari népessége 1880-1890. években érte el a csúcspontját 1596 fővel. 1900-1920 között csökken, majd a II. Világháborúig 1300 fő körül mozgott. 1941-től az ezredfordulóig folyamatosan és körülbelül azonos ütemben fogyott. Ugyan ez a tendencia figyelhető meg 2007-től 2013-ig.

o) Varsád

Varsád község közel 800 éves település. Statisztikákból, visszaemlékezésekből tudjuk, hogy hajdan virágzó település volt, ahol az emberek földművelésből, állattenyésztésből éltek, igen szépen. Volt a falunak vágóhídja, hatósági húsboltja, szikvíz üzeme, tejgyűjtője, jól működő termelőszövetkezete, iskolája. Szinte minden család rendelkezett gyümölcsösrel, szőlő

ültetvényel a hozzá tartozó prэшázsal és házi kerttel. Volt iskolája 7 tanárral, államigazgatási szerve 6 hivatalnokkal. A hetvenes évek elején általános jelenségnek számított a körzetesítés, amely igen hátrányosan érintette a falu gazdasági és kulturális életét. A rendszerváltás után az egyetlen helyi munkalehetőségnek számító Dózsa Mezőgazdasági Termelő Szövetkezet is felszámolás alá került, jogutód nélkül szűnt meg. Ami a falu nagy részének munkát, megélhetést biztosított. A településen a termelő szektor gyakorlatilag megszűnt, a nagy létszám leépítések miatt a vidéken dolgozók is munkahely nélkül maradtak, így a munkanélküliek száma a megyei átlag fölé emelkedett. Kevés család rendelkezett azzal az elszántsággal, kitartással, hogy földművelésből, állattenyésztésből tartsa fenn önmagát és családját. A fiatalok nagy része elköltözött munkalehetőség, jobb megélhetés reményében. Az itt maradtak pedig lassan felélték eddigi tartalékaikat és most a szociális ellátásokból próbálják ellátni családjukat. A falu közel 1/4 része 100 fő nyugdíjas, ebből közel 60 fő egyedül élő. Ők ragaszkodnak a falujukhoz, ahol megszülettek, és nem akarnak gyermekeik után a városba költözni. Sokukat gyermekeik nem is tudnák segíteni. A társadalmi lét közösségi szinterei, ahol korábban a hasonló korú emberek összejöttek, elmondták egymásnak gondjaikat, problémáikat megszűntek, ennek következtében ezek az emberek befelé fordultak, és szomszédjaikkal is alig tartják a kapcsolatot.

III. Értékeink, küldetésünk

Az „Esélyegyenlőségi Programterv” elkészítése során folyamatosan szem előtt tartjuk, hogy a járásunkhoz tartozó településeken az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód feltételei biztosítottak legyenek. Mindezt tesszük abból a meggyőződésből, hogy tudjuk és valljuk, az emberi méltóság sérthetetlen, minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. Kiemelt prioritás számunkra a hátrányos helyzetű csoportok: mélyszegénységben élők, romák, gyerekek, nők, idősek és fogyatékkal élők élethelyzetének javítása, a közszolgáltatásokhoz, oktatáshoz, lakhatáshoz egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésük megteremtése.

IV. Előzmények

2013-ban az ÁROP 1.1.16.-2012-0001 azonosító számú „Esélyegyenlőség-elvű fejlesztéspolitika kapacitásának biztosítása” című projekt keretében a Türr István Képző és Kutató Intézet mentorhálózatának közreműködésével, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXL törvényben foglaltakat szem előtt tartva a járásunkhoz tartozó települések önkormányzatainak képviselő testületei öt évre szóló „Helyi Esélyegyenlőségi Programot” fogadtak el. E törvény pozitív hozadéka, hogy a stratégiák kidolgozásában a települési önkormányzatok képviselői vettek részt, szorosan együttműködve az érintett civil szervezetekkel, egyházakkal, oktatási és szociális ellátást biztosító intézmények és az adott célcsoportok képviselőivel. Az elkészítés szempontjait a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011 (XII. 27) Kormányrendelet tartalmazta. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 1. és 2. számú melléklete rögzítette azokat statisztikai mutatókat, adatokat és

tartalmi elemeket, amelyek a Helyi Esélyegyenlőségi Programok elkészítésének alapját képezték. E dokumentumok elkészítésének célja az volt, hogy települési szinten feltárják a hátrányos helyzetű célcsoportok (mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek, fogyatékossgal élők) életkörülményeit a foglalkoztatás, lakhatás, oktatás, egészségügyi és szociális ellátás, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés területein. A feltárt problémákra rövid, közép illetve hosszú távú intézkedéseket fogalmaztak meg. Meghatározták a megvalósítás módját, felelősét, határidejét. Mindezek alapját képezik a jelen konstrukció megvalósításának.

V. Jogszabályi háttér bemutatása

- az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXI. törvény
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nktv.)
- Államreform Operatív Program 2011-2013. időszakra szóló akciótervének módosításáról szóló 1195/2014 (III. 31.) Korm. határozata
- Az Európai Szociális Alapról és az 1784/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló Európai Parlament és a Tanács 1081/2006/EK rendelete (2006. július 5.)
- Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és 1260/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló Tanács 1083/2006/EK rendelete
- Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló 1083/2006/EK tanácsi rendelet, valamint az Európai Regionális Fejlesztési Alapról szóló 1080/2006/EK európai parlamenti és a tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok meghatározásáról szóló Bizottság 1828/2006/EK rendelete (2006. december 27.)

VI. Múlt – jelen – jövő /stratégiai környezet bemutatása/

VI. 1. Az „Európa 2020” stratégia

Az „Európa 2020” az Európai Unió 2010-ben útnak indított, 10 évre szóló növekedési és foglalkoztatási stratégiája. Célja túlmutat azon, hogy kivezesse az Uniót abból a válságból, amely az utóbbi években Európa egészét megrázta. Azt is elő hivatott segíteni, hogy az EU orvosolni tudja az uniós növekedési modell hiányosságait, és megteremtse az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés feltételeit.

Az „EU 2020” célkitűzései

1. Foglalkoztatás: a 20-64 éves korosztály foglalkoztatottsága elérje a 75 %-ot
2. K + F/innováció: Az EU GDP-jének 3 %-át a K+F+I ösztönzésére irányuló beruházásokra kell fordítani
3. Éghajlatváltozás/ energia:
 - Az üvegház hatású gázok kibocsájtásának 20 %-os csökkentése az 1990-es szinthez képest
 - A megújuló energiaforrások arányának 20 %-ra növelése
 - Az energiahatékonyság 20 %-os javítása
4. Oktatás:
A lemorzsolódás 10 % alá csökkentése
A 30-34 év közötti EU polgárok minimum 40 %-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen
5. Szegénység/ társadalmi kirekesztés
Minimum 20 millió fővel csökkenjen a nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élők száma, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent

A stratégia célkitűzéseinek megvalósítását az alábbi hét kiemelt kezdeményezés segíti.

1. Innováció
2. Digitális gazdaság
3. Foglalkoztatás
4. Ifjúság
5. Iparpolitika
6. A szegénység elleni küzdelem
7. Erőforrás-hatékonyság

Nemzeti Fejlesztési Terv

Magyarország 2004. május 1-én csatlakozott az Európai Unióhoz, és ezt követően jogosulttá vált az EU Strukturális és Kohéziós Alapjainak támogatására. Ezeknek az alapoknak az elsődleges célja az, hogy – a gazdasági és szociális kohézió erősítése érdekében - segítsék a tagállamok, valamint régiók közötti fejlettségi különbségek csökkentését. A Strukturális Alapok általános szabályozásáról szóló 1260/1999 (EK) Tanácsi Rendelet értelmében az alapok igénybevételéhez az 1. célkitűzés hatálya alá tartozó, kevésbé fejlett régiókkal rendelkező tagállamoknak Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT) keretében ki kellett dolgozniuk és az Európai Bizottság elé kellett terjeszteniük fejlesztési célkitűzéseiket és prioritásaikat. A Nemzeti Fejlesztési Terv egy nemzeti stratégiai dokumentum. Ez a dokumentum képezi az alapját a Bizottsággal folytatandó tárgyalásoknak, melyek eredményeként készült el a támogatások jogi keretét jelentő Közösségi Támogatási Keret (KTK). A Közösségi Támogatási Keret tartalmazza az EU és a magyar fél pénzügyi kötelezettség-vállalását arra, hogy 2004 és 2006 között a közösen finanszírozott fejlesztési területekre milyen összeget fordítsanak.

A Nemzeti Fejlesztési Terv stratégiájának hosszú távú célja: az életminőség javítása, illetve az adott tervezési időszakhoz kapcsolódó általános célja: az egy főre eső jövedelem szintjében az EU átlagához képest mutatkozó jelentős elmaradás mérséklése. Az ezt alátámasztó és ennek elérését lehetővé tevő három specifikus cél: a versenyképesebb gazdaság; a humán erőforrások jobb kihasználása; valamint a jobb minőségű környezet és a kiegyensúlyozottabb regionális fejlődés elősegítése. A specifikus célok megvalósítását az NFT a következő négy fejlesztési prioritáson keresztül kívánta elérni:

- Termelőszektor versenyképességének javítása.
- A foglalkoztatás növelése, az emberi erőforrások fejlesztése.
- Jobb infrastruktúra, tisztább környezet biztosítása.
- A regionális és helyi potenciál erősítése.

Az öt Operatív Program:

1. A Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP)
2. A Humánerőforrás-fejlesztés Operatív Program (HEFOP)
3. A Környezetvédelmi és Infrastruktúra Operatív Program (KIOP)
4. Az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP)
5. A Regionális Fejlesztési Operatív Program (ROP)

egy-egy fejlesztési terület egymást kiegészítve, integrált módon, a szinergikus hatásokat kihasználva valósultak meg. Ezzel egyrészt megakadályozhatóvá vált a fejlesztések elaprózódása, másrészt a támogatandó célterületeken érdemi hatás volt elérhető.

A Nemzeti Fejlesztési Terv II. elnevezése már 2008-ban megváltozott és lett „Új Magyarország Fejlesztési terv”, majd 2010-től „Új Széchenyi Terv”.

Az „**Új Magyarország Fejlesztési Terv**” (ÚMFT) célja a foglalkoztatás bővítése, és a tartós növekedés megteremtése volt.

Kiemelt területei

- gazdaság
- közlekedés
- társadalom megújulása
- környezet
- energia
- területfejlesztés
- államreform

Az „**Új Széchenyi Terv**” (ÚSZT) kiemelt területei:

- egészségipar
- zöldgazdaság
- otthonteremtés
- tudásgazdaság
- hálózati gazdaság
- munkagazdaság
- tranzitgazdaság

Az ÚMSZT és az ÚSZT Operatív Programjai 2007-2013.

1. Gazdaságfejlesztés Operatív Program (GOP)
2. Közlekedésfejlesztési Operatív Program (KÖZOP)
3. Társadalmi Infrastruktúra Operatív program (TIOP)
4. Társadalom Megújulás Operatív Program (TÁMOP)
5. Környezet és Energiafejlesztési Operatív Program (KEOP)

6. Területfejlesztés Operatív program (ROP OP)
7. Államreform Operatív Program (ÁROP)
8. Elektronikus Közigazgatási Operatív Program (EKOP)
9. Új Magyarország vidékfejlesztési Program (ÚMVP)

Széchenyi 2020

Az Európai Unió 2014-2020 közötti időszakban Magyarországon történő fejlesztési szakasza „Széchenyi 2020” nevet kapta.

A 2014-2020 közötti időszakban jelentős uniós forrás áll Magyarország rendelkezésére. A korábbi hét éves periódushoz képest – melynek a legfőbb célja a leszakadt régiók felzárkóztatása volt – a most induló ciklusban az EU más célkitűzéseket vállalt. Ezeket 11 pontban foglalta össze. Az összes tagállamnak a 11 célhoz kell igazítania saját fejlesztési terveit, így mind a 28 ország egy irányba fejlődik majd tovább.

A 2014-2020 ciklus 11 tematikus célja

1. A kutatás, technológiai fejlesztés és innováció erősítése.
2. Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, a technológiák használatának, minőségének javítása.
3. A kis-és középvállalkozások, a mezőgazdasági, a halászati és akvakultúra ágazat versenyképességének javítása.
4. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatás minden ágazatban.
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és – kezelés előmozdítása.
6. A környezetvédelem és erőforrás felhasználás hatékonyságának előmozdítása.
7. A fenntartható közlekedés előmozdítása és a kapacitáshiányok megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban.
8. A foglalkoztatás és munkaerő mobilitás ösztönzése.
9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem.
10. Az oktatásba, a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás.
11. Az intézményi kapacitás javítása és a hatékony közigazgatás.

A „Széchenyi 2020” Operatív Programjait finanszírozó források

ESB alapok

Az Európai Tanács 2010. június 17-i ülésén elfogadta az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó Uniós stratégiát. E stratégia célkitűzése, hogy az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés az Unió harmonikus fejlődésének előmozdítása és a regionális egyenlőtlenségek csökkentése mellett valósuljon meg. Mindebben az ESB alapok jelentős szerepet játszanak.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 174. cikke úgy rendelkezik, „hogy az Unió törekedjen a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősítése érdekében a különböző régiók fejlettségi szintje közötti egyenlőtlenségek és a legkedvezőtlenebb helyzetű régiók vagy szigetek lemaradásának csökkentésére, és különös figyelmet kell fordítani a vidéki térségekre, az ipari

átalakulás által érintett térségekre és a súlyos és tartós természeti vagy demográfiai hátrányban lévő régiókra.” Az EUMSZ 175. cikke előírja, hogy „az Unió e célkitűzések teljesítését az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap Orientációs Részlege, az Európai Szociális Alap, az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Beruházási Bank és egyéb eszközök révén megvalósított intézkedésével támogatja. A koordináció javítása és a kohéziós politika keretében támogatást nyújtó alapok – nevezetesen az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), az Európai Szociális Alap (ESZA) és a Kohéziós Alap (KA)– a vidékfejlesztést támogató alap – nevezetesen az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) –, valamint a tengerügyi és halászati ágazatot támogató alap – nevezetesen az Európai Tenger ügyi és Halászati Alap (ETHA) keretében megosztott igazgatás szerint finanszírozott intézkedések – működésének összehangolása érdekében közös rendelkezéseket kell megállapítani ezekre az alapokra (a továbbiakban: az európai strukturális és beruházási alapok - ESB-alapok) vonatkozóan.”

ESB alapok:

- Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA)
- Európai Szociális Alap (ESZA)
- Kohéziós Alap (KA)
- Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA)
- Európai Tenger ügyi és Halászati Alap (ETHA)

A „Széchenyi 2020” operatív programjainak finanszírozása:

Operatív Program megnevezése	Forrás
Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP (GINOP)	ERFA, ESZA
Emberi Erőforrás Fejlesztési OP (EFOP)	ERFA, ESZA
Környezeti és Energetikai Hatékonysági OP (KEHOP)	ERFA, KA
Integrált Közlekedésfejlesztési OP (IKOP)	ERFA, KA
Magyar Halgazdálkodási OP (MAHOP)	EMVA, ETHA
Terület- és Településfejlesztési OP (TOP)	ERFA, ESZA
Közigazgatás és közszolgáltatás fejlesztés OP (KÖFOP)	ERFA, ESZA, KA
Vidékfejlesztési Program (VP),	EMVA, ETHA
Versenyképes Közép-Magyarorszáért OP (VEKOP)	ERFA, ESZA

A „Széchenyi 2020” Operatív programjai:

➤ Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)

A 2014-2020 időszakra vonatkozó Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program a Magyar gazdaság növekedését szolgálja. A program egyik legfontosabb célkitűzése, hogy Magyarország foglalkoztatási rátája elérje a 75 %-ot. Ehhez szükséges az új munkahelyek létesítése és a munkavállalási aktivitás növelése.

➤ **Emberi Erőforrás Fejlesztés Operatív Program (EFOP)**

Az operatív program célja, hogy elősegítse a társadalmi befogadást, befektessen az oktatásba, növelje ezzel a foglalkoztatást, valamint ösztönözze a technológiai fejlődést és az innovációt.

➤ **Környezeti és Energetikai Hatékonyság Operatív program (KEHOP)**

Célja a klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak megelőzése és mérséklése, az alkalmazkodóképesség javítása. Az erőforrás hatékonyságának fokozása. Szennyezések és terhelések megelőzése és mérséklése. Az egészséges és fenntartható környezet biztosítása.

➤ **Integrált Közlekedésfejlesztés Operatív Program (IKOP)**

Az OP célja, a nemzetközi közúti vasúti és vízi úti elérhetőség javítása. A regionális közút elérhetőség és közlekedésbiztonság megteremtése valamint a fenntartható városi közlekedésfejlesztés.

➤ **Magyar halászati Operatív Program (MAHOP)**

Célja a versenyképes halászat és akvakultúra, közös halászati politika és halászati területek fejlesztése. Az integrált Uniós tengerpolitika elősegítése.

➤ **Közigazgatási és Közszolgáltatás fejlesztés Operatív Program (KÖFOP)**

Az **intelligens, fenntartható** és **inkluzív** növekedésére vonatkozó Uniós stratégiához, a gazdasági, társadalmi és területi kohézió megvalósításához való hozzájárulásra vonatkozó stratégia. Az operatív program helyet ad egyben a 2014-2020 időszakban az ESB alapok végrehajtásához szükséges tagállami funkciók finanszírozásához felhasználható technikai segítségnyújtás forrásoknak.

➤ **Vidékfejlesztési Program (VP)**

A program célcsoportjai elsősorban a mezőgazdasági gazdálkodók, erdőgazdálkodók, az élelmiszeripari vállalkozások (agrártermékek elsődleges feldolgozói), az önkormányzatok, a vidéken élők, vidéken telephellyel rendelkező, nem agrárgazdasággal foglalkozó mikro-, kis- és középvállalkozások

➤ **Versenyképes Közép Magyarország Operatív Program (VEKOP)**

A 2014-2020 programozási időszakra vonatkozó Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) a rendelkezésre álló forrásokat három területre koncentrálja. Ez a három fő terület a következő:

1. a regionális gazdasági teljesítmény fenntartható módon történő növelése (tudásgazdaság, kreativitás, innováció)
2. a közösségi infrastruktúra fejlesztése
3. a foglalkoztathatóságot segítő társadalmi környezet fejlesztése

➤ **Terület és Településfejlesztés Operatív Program (TOP)**

Az OP kereteket biztosít a területileg decentralizált fejlesztések tervezéséhez, és azok megvalósításához A felhasználható források 60%-a a gazdaságfejlesztést szolgálja, és közvetlenül a közszférára, a helyi társadalomra és a környezetre irányul

VI.2. Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

- 2005-ben készült el a Tamási Kistérség komplex területfejlesztési stratégiája. A terület- és vidékfejlesztési munka megvalósításához elengedhetetlenül szükséges egy aktuális, a kistérség helyzetét, annak minden szegmensét figyelembe vevő helyzetfeltáró tanulmány megléte. Jelen helyzetfeltáró tanulmány a 244/2003.(XII.18) számú Kormányrendelet által meghatározott 4705-ös kódszámú Tamási statisztikai kistérségre készült, mely kiterjed Belecska, Diósberény, Dúzs, Értény, Felsőnyék, Fürged, Gyöng, Hőgyész, Iregszemcse, Kalaznó, Keszőhidegkút, Kisszékely, Koppányszántó, Magyarkeszi, Miszla, Mucsi, Nagykónyi, Nagyszékely, Nagyszokoly, Ozora, Pincehely, Regöly, Simontornya, Szakadát, Szakály, Szárazd, Tamási, Tolnanémedi, Udvari, Újireg és Varsád településekre. A programozás során felhasználásra kerültek a kistérségre vonatkozó, a Központi Statisztikai Hivatal által hozzáférhető adatok, továbbá a kistérség önkormányzatait, civil szervezeteit és vállalkozásait mélyinterjú formájában, munkamegbeszélésekkel, a kistérség portálján megjelenő információk segítségével vonták be, melyekből a készítők további, statisztikailag nyilván nem tartott adatokat nyertek.
- A 90/2007. (V. 30.) számú határozatával a képviselőtestület jóváhagyta Tamási Város Önkormányzatának Szociális Szolgáltatástervezési Koncepcióját, a 163/2008. (VIII. 27.) számú határozattal pedig a Tamási Kistérség Szolgáltatástervezési Koncepciója került elfogadásra. A koncepció tartalmazza a szociális szolgáltatásokkal kapcsolatos távlati célokat, melyek elősegítik a szociális szolgáltatások egyenletes fejlődését és különféle részterületeinek fejlesztési irányait. A szolgáltatástervezési koncepció a tamási kistérség szociális szolgáltatásainak kiépítését és távlati fejlesztését megalapozó tervdokumentum, amely meghatározza a szociális szolgáltatásainak fejlesztési céljait, a fejlesztési programok kidolgozásához szükséges irányelveket, valamint információkat biztosít az ágazati s egyéb tervezések szereplői számára.
- A képviselő-testület a 35/2008. (II. 27.) számú határozatával elfogadta a „Tamási mikrotérség közoktatási esélyegyenlőségi helyzetelemzésére” vonatkozó tanulmányt.
- A képviselő-testület a 49/2011. (IV. 13.) számú határozatával fogadta el a Tamási Városi Polgármesteri Hivatal esélyegyenlőségi és intézkedési tervét 2011. április 13.-2013. január 1. közötti időszakra vonatkozóan, amely 2013 áprilisában felülvizsgálatra került, és elkészült az új – jelenleg is hatályos - esélyegyenlőségi és intézkedési terv. Az Esélyegyenlőségi törvény az Európai Unió előírásaival összhangban rendelkezik az egyenlő bánásmód elveinek érvényesítéséről, az esélyegyenlőség elő-mozdításáról. Ennek gyakorlati megvalósítását célozza az Esélyegyenlőségi terv, mely a Munka Törvénykönyvének rendelkezéseivel együtt biztosítja a kiemelten hátrányos helyzetű munkavállalói csoportokra történő fokozott odafigyelést, így különösen az illetmények, munkakörülmények, szakmai előmenetel, képzések, ill. a szülői szereppel kapcsolatos kedvezmények tekintetében. A Tamási Közös Önkormányzati Hivatal nagy súlyt fektet arra, hogy az általa foglalkoztatott köztisztviselőket semmiféle hátrányos megkülönböztetés ne érje a közszolgálati jogviszonnyal összefüggésben sem korukra, nemükre, faji, etnikai hovatartozásukra, vallási, politikai meggyőződésükre, sem családi viszonyaikra vonatkozóan.
- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: ÉTV) 6. §-a alapján a települési önkormányzat a településrendezési feladatokat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészítésével és azok elfogadásával látják el. Tamási Város Önkormányzati Képviselő-testülete 14/2005. (VIII.7.) számú rendeletével fogadta el – az azóta többször módosított – helyi építési szabályzatot. A legutóbbi módosítás jelenleg is folyamatban van, előreláthatólag 2014 februárjától lesz hatályos. A módosítások oka általában a fejlesztési elképzelések változása, kedvezőbb lehetőségek teremtése volt. A szabályozási terv módosítása sok esetben a településszerkezeti terv módosítását is maga után vonta. A településszerkezeti terv

meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett. A településszerkezeti tervet 10 évente szükséges felülvizsgálni, ami esetünkben idő-szerűnek mondható. Az időközbeni módosítások során törekedtünk a szerkezeti terv egységének megőrzésére, mindenre kiterjedő fejlesztési elképzelések komplex kezelésére. A településrendezési terv felülvizsgálata során mindenre kiterjedően össze kell hangolni az elmúlt évek fejlesztési elképzeléseit a jelenlegi állapottal és a jövőbeni elképzelésekkel, ami egy újabb iránymutatást adhat a város fejlesztési céljainak megvalósításához.

VI.3. A járási esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Tamási Város Önkormányzata és a kistérség települései több önkormányzati feladatot látnak el társulási formában. Az esélyegyenlőségi célcsoportok tekintetében az alábbi társulások vehetők figyelembe, megjelölve a hatáskört és a feladatokat:

- **DÁM Önkormányzati Társulás:** Tamási Város Önkormányzata 65/2013. (IV. 25.) számú határozatával döntött arról, hogy a Tamási-Simontornyai Többcélú Kistérségi Társulás tagja marad és vállalja, hogy a Társulás székhelye a társulás átalakulását követően Tamási maradjon, így a Tamási-Simontornyai Több-célú Kistérségi Társulás átalakulásával létrejött a DÁM Önkormányzati Társulás.

A társulás a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi kötelező önkormányzati feladatok közül az alábbi feladatokat látja el: a. az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatásokat; b. óvodai ellátást; c. szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatásokat és ellátásokat. A jegyző által kötelezően ellátandó belső kontrollrendszeren belül a belső ellenőrzés működtetését végzi. A társulás biztosítja, hogy a fenntartásában működtetett óvodák megfelelnek a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény és az ehhez kapcsolódó kormány, valamint miniszteri rendeletek és egyéb jogszabályok előírásainak. A tagönkormányzatok érdekeinek szem előtt tartásával ellátja mindazon feladatokat, amelyet a törvény a fenntartó jogkörébe-hatáskörébe utal. A Társulás által fenntartott intézményekben ellátott szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatási feladatok: Szociális alapszolgáltatások közül:

- a) étkeztetés,
- b) házi segítségnyújtás,
- c) családsegítés (ezen belül adósságkezelési tanácsadás),
- d) nappali ellátás biztosítása,
- e) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás.

Szakosított ellátási forma:

- a) ápolást, gondozást nyújtó intézmények

Gyermekjóléti alapellátások közül:

- b) gyermekjóléti szolgáltatást (ezen belül a helyettes szülői hálózat működtetése is)
- c) gyermekek napközbeni ellátása (ezen belül családi napközi működtetése).

- Dél-dunántúli Régió Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás. A társulás pályázatot nyújtott be a Környezet és Energia Operatív Program KEOP – 2009 – 1.3.0/B és KEOP – 2009 – 7.1.3.0/B Ivóvízellátás biztonságának javítása a vízbázis súlyos veszélyeztetése, illetve a nem köz-üzemi vízbázis kiváltásának szükségessége esetén című komponenshez, amelynek célja a lakosság egészséges ivóvízzel való ellátása – mint kötelező önkormányzati feladat – érdekében a vízellátás biztonságának és minőségének a javítása. A pályázat kedvező elbírálásban részesült, várhatóan 2014 tavaszán elkezdődik a kivitelezés. A társulásnak 34 település a tagja.
- Délnyugat Balatoni Hulladékgazdálkodási Társulás: A Délnyugat Balatoni Hulladékgazdálkodási Társulás Társulási Tanácsa megvásárolta a ZŐŐD Hulladékgazdálkodási Kft. 100%-os üzletrészt annak érdekében, hogy a társulás önkormányzatai saját maguk is el tudják látni a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást.
- A ZŐŐD Kft. jelenleg is mintegy 10 településen látja el a közszolgáltatói feladatokat. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási engedélye jelenleg a 10 településre érvényes, a Délnyugat Balatoni Hulladékgazdálkodási Társulás minden tagja részére történő hulladékgazdálkodási közszolgáltatási engedély beszerzése folyamatban van. Az engedély kiadásának feltétele, hogy minden - a társulásban részt vevő önkormányzat kifejezze azon szándékát, hogy a települési hulladékszállítást a ZŐŐD Hulladékgazdálkodási Kft-vel kívánja végeztetni 2014. január 01-től. A szilárd hulladék szállításával kapcsolatos feladatokat jelenleg a BLOKOM Kft. látja el 2013. december 31. napjáig. A folyékony hulladék szállítását Göndöcs Lajos, az önkormányzat által megbízott vállalkozó látja el.